

VASTGOEDWIJZER 2015/ GRONDEN Vlaams overheidsvastgoed in cijfers/ Vlaamse overheid

Een goed zicht op de eigendomsstructuur van overheidsgronden is essentieel voor de realisatie van elk ruimtelijk project. Bovendien vormt dit inzicht de basisvoorwaarde voor een degelijk grondbeleid.

Scope/ Dit rapport toont de situatie van de gronden op 31/12/2014 voor het Vlaamse Gewest. Gronden gelegen in andere gewesten zijn niet opgenomen in de cijfers. De betrouwbaarheid van de cijfers is onderhevig aan de kwaliteit van de gegevens aangeleverd door VLABEL. Wegen, waterwegen, pleinen en dergelijke - het publieke domein - zitten niet in deze cijfers vervat. Het gaat immers enkel over de gekadastrerde percelen.

Beheer/ De gronden worden beheerd door functionele eigenaars of beheerders. Dit zijn entiteiten met of zonder rechtspersoonlijkheid. Elke entiteit beheert de gronden waar ze bevoegd toe is. De bevoegdheid wordt bepaald door de aard van het gebruik van de gronden.

De Scheepvaart en Waterwegen en Zeekanaal worden apart vermeld, gezien De Scheepvaart pas op 1/01/2017 werd omgevormd tot De Vlaamse Waterweg nv en W&Z nog in moet inkantelen (voorzien voor 31/12/2017).

Definities/ De gebruikte termen zijn terug te vinden via overheid.vlaanderen.be/vastgoeddefinities.

1 / Evolutie aantal percelen en oppervlakte volgens ligging (gewest) in eigendom

Het aantal percelen in eigendom schommelt jaarlijks. De schommelingen zijn te wijten aan: aankopen en verkopen, opnamen in het openbaar domein, schrappingen van perceelnummers en wijzigingen in de lijst van de Nationale Bank van België. Voor het Brusselse en Waalse Gewest werd de informatie slechts tweemaal bekomen.

	2014		2013		2012		2011	
	Aantal percelen	Oppervlakte	Aantal percelen	Oppervlakte	Aantal percelen	Oppervlakte	Aantal percelen	Oppervlakte
Vlaams Gewest	91.606	606 km ²	89.060	589 km ²	81.119	579 km ²	78.461	564 km ²
Brussels Hoofdstedelijk Gewest					190	1 km ²	184	1 km ²
Waals Gewest					71	1 km ²	56	1 km ²

2 / Aantal percelen en oppervlakte volgens ligging (provincie) in eigendom

Strategische grondeigendom kan in onderhandeling met privé-ontwikkelaars vaak het verschil maken bij het behartigen van overheidsbelangen: bij de ontwikkeling van openbare domeinen, groenaanleg, enzovoort.

Kennis over eigendommen van de Vlaamse overheid stelt initiatiefnemers in staat om projecten gericht te onderhandelen. Gronden die overbodig zijn voor de aanleg van een gewestweg, kunnen bijvoorbeeld een natuurgebied ontsluiten met de aanleg van een wandel- of fietspad.

Een publieke overheid, ook lokaal en provinciaal, dient bij elk nieuw project af te wegen of een strategische grondpositie noodzakelijk is en waar gericht aangekocht of onteigend moet worden. Een zicht op Vlaamse eigendommen vereenvoudigt die afweging.

	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Limburg	West-Vlaanderen	Vlaams-Brabant
Aantal percelen	22.033	20.310	18.913	16.634	13.716
Oppervlakte	101 km ²	153 km ²	142 km ²	98 km ²	113 km ²

3 / Top 10 van beheerders van gronden in eigendom volgens oppervlakte

Op vlak van grondbeheer heeft elke entiteit een scope die voortvloeit uit de eigen opdracht en bevoegdheden. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft als missie om natuur- en bosgebieden uit te breiden: de entiteit koopt elk jaar tussen 600 en 1.000 ha aan. Hierbij beschermt en vergroot ANB habitats in speciale beschermingszones volgens Europese richtlijnen en doelstellingen. Enkele voorbeelden van dergelijke domeinen zijn het Groot Broek in Huldenberg (47 ha), het Speelbos in Poperinge (55 ha), en Houterenberg-Pinnekenwijer in Tessenderlo (37 ha).

Waterwegen en Zeekanaal nv (W&Z) en nv De Scheepvaart beheren waterwegen en aangrenzende terreinen. W&Z doet dat in het westen en het centrum van Vlaanderen. De Scheepvaart beheert voornamelijk het oostelijke deel van Vlaanderen. Beide agentschappen zullen fuseren voor einde 2017 (zie scope).

De gronden die de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) beheert, variëren sterk: de organisatie verwerft bijna uitsluitend gronden in het kader van projecten die worden overgedragen aan andere instanties via 'De Vlaamse Grondenbank'. Het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (DMOW) verwerven vaak percelen voor werken en uitbreidingen langs wegen, wegbermen en fietspaden. AWV en DMOW kunnen perceelnummers schrappen zodat de gronden voortaan tot het openbare domein behoren. Na afloop van de werken kunnen eventuele restpercelen opnieuw te koop gesteld worden.

	Aantal percelen	Oppervlakte	Aandeel van totale oppervlakte
Agentschap voor Natuur en Bos	34.086	37.554 ha	62%
Waterwegen en Zeekanaal	9.972	4.685 ha	8%
Vlaamse Landmaatschappij	4.986	3.244 ha	5%
Agentschap Wegen en Verkeer	13.512	2.877 ha	5%
nv De Scheepvaart	4.089	1.908 ha	3%
Departement Mobiliteit en Openbare Werken	2.318	1.899 ha	3%
Vlaamse Milieumaatschappij	6.416	1.605 ha	3%
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap	1.391	1.290 ha	2%
Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (De Watergroep)	2.900	1.148 ha	2%
Aquafin	6.209	867 ha	1%
Overige beheerders	5.967	3.980 ha	7%

4 / Aantal percelen en oppervlakte per bestemmingscategorie

Wandelen, fietsen en genieten in bossen, natuurreservaten, weilanden en overig groen: de Vlaamse overheid creëert open ruimte voor fauna, flora en recreatie. De groengebieden worden beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), Natuurpunt, BOS+ en vele lokale verenigingen.

Door een deel van de landbouwgronden te beheren, geeft de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) mee vorm aan het plattelandsbeleid. Bijvoorbeeld door ruilverkaveling en landinrichting, samen met de plattelandspartners. Zo herschikt de VLM onder meer de gronden van landbouwers die impact ondervinden van grote infrastructuurprojecten.

De percelen voor bedrijvigheid situeren zich vooral rond belangrijke waterwegen. Departement Mobiliteit en Openbare Werken (DMOW), de Vlaamse Waterweg nv (W&Z) en nv De Scheepvaart) en het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) beheren samen meer dan de helft van die terreinen. Voorbeelden zijn de Waaslandhaven (DMOW), bedrijventerrein Verbrande Brug in Grimbergen (Vlaamse Waterweg nv) en de Nieuwewerfkaai in Oostende (MDK).

In de categorie 'wonen' is een deel van de gronden bestemd voor sociale woningen, in beheer van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW).

	Groen	Landbouw	Overige	Bedrijvigheid	Recreatie	Wonen
Aantal percelen	42.458	23.958	6.240	5.876	1.903	11.171
Oppervlakte	39.214 ha	10.545 ha	4.880 ha	3.003 ha	1.485 ha	1.484 ha
Aandeel van totale oppervlakte	64,70%	17,40%	8,05%	4,95%	2,45%	2,45%

Onder de bestemmingscategorie 'overige' zitten gebieden voor:

- lijninfrastructuur, bestemd voor verkeers- en vervoersinfrastructuur, wegeninfrastructuur, spoorinfrastructuur of waterwegeninfrastructuur
- gemeenschaps- en nutsvoorzieningen, bv. voor de zuivering van afvalwater
- ontginning en waterwinning: watervoorziening, ontginning van delfstoffen en bedrijven die oppervlakedelfstoffen verwerken zoals klei, leem, zand en grind

5 / Aantal percelen volgens grootte

De meeste percelen in eigendom zijn kleiner dan 0,5 ha. Slechts 0,6% van de grondenportefeuille zijn percelen die groter zijn dan 10 ha. Enkele voorbeelden: 68 ha in het Bos van Aa in Zemst, percelen van 20 tot 67 ha in het vliegveld van Oostende.

	< 0,01 ha of < 100 m ²	0,01 - 0,05 ha of 100 - 500 m ²	0,05 - 0,1 ha of 500 - 1000 m ²	0,1 - 0,5 ha of 1000 - 5000 m ²	0,5 - 1 ha of 5000 - 10.000 m ²	1 - 10 ha of 10.000 - 100.000 m ²	> 10 ha of > 100.000 m ²
Aantal percelen	13.069	12.629	7.890	31.903	13.095	12.467	553
Aandeel in totaal	14,27%	13,79%	8,61%	34,83%	14,29%	13,61%	0,60%

6 / Oppervlakte aan gronden gelegen in een brownfield

44 ha ligt in een **brownfield**

Brownfields zijn verwaarloosde of onderbenutte gronden die zo zijn aangetast, dat structurele maatregelen noodzakelijk zijn voor (her)gebruik. Denk maar aan verlaten bedrijventerreinen.

Volgens het Agentschap Ondernemen (AO) zijn er in Vlaanderen in totaal 93 geactiveerde brownfieldprojecten. Daarvan zijn 44 ha in eigendom van de Vlaamse overheid en ligt de helft in het Project Eiland Zwijnaarde.

De Vlaamse Regering stimuleert en faciliteert de herontwikkeling van brownfields. Door overeenkomsten (convenanten) met projectontwikkelaars en investeerders af te sluiten, zet ze aan tot hergebruik in plaats van nieuwe gebieden aan te snijden.

Grootste brownfieldprojecten:

- Project Eiland Zwijnaarde: 24 ha in Gent, ontwikkeling van een hoogwaardig kantorenpark
- Access Park (Machelen - Bright Park): 3,35 ha in Machelen onder het viaduct Zeekanaal Brussel-Schelde, ontwikkeling van een zone voor ambachtelijke bedrijven en kmo's
- Investeringszone Petroleum Zuid Antwerpen (Blue Gate Antwerp): 3,39 ha in Antwerpen, ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein

Deze gegevens konden bepaald worden door verschillende lagen van geografische informatiesystemen over elkaar te leggen:

- CADMAP - het geografische informatiesysteem van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Financiën (versie 1/01/2015)
- de percelen van de Vlaamse overheid
- de dataset 'brownfields' van het Agentschap Ondernemen

7 / Oppervlakte aan gronden gelegen in overstromingsgevoelig gebied

7.216 ha ligt in **effectief overstromingsgevoelig gebied**

10.007 ha ligt in **mogelijk overstromingsgevoelig gebied**

Overstromingsgevoelige gebieden worden afgebakend in het kader van de watertoets door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

Er zijn twee types van overstromingsgevoelig gebied:

- Effectief overstromingsgevoelig waarbij gronden recent nog onder water liepen of waarvan modellen aangeven dat het er om de 100 jaar of frequenter overstroomt
- Mogelijk overstromingsgevoelig gebied met gronden die uitsluitend overstromen bij heel extreme weersomstandigheden of bij een defect aan de waterkering

De meeste percelen van de Vlaamse overheid in overstromingsgevoelig gebied, liggen langs de IJzer van Diksmuide tot de Franse grens, in Jabbeke en Zuienkerke, Oostkamp, Willebroek, Kruibeke.

Deze gegevens konden bepaald worden door verschillende lagen van geografische informatiesystemen over elkaar te leggen:

- CADMAP - het geografische informatiesysteem van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Financiën (versie 1/01/2015)
- de percelen van de Vlaamse overheid
- de dataset 'overstromingsgevoelig gebied' van de Vlaamse Milieumaatschappij

8 / Aantal windturbines gelegen op gronden in eigendom

Ruimte Vlaanderen (RV) verzamelt data over windturbines in Vlaanderen. Uit deze informatie blijkt dat op Vlaams grondgebied 762 windturbines vergund zijn tot en met 2015. 45 van de 82 windturbines op gronden van de Vlaamse overheid waren in 2014 al actief. Die 45 installaties hebben een totaal vermogen van 52,72 MW: het equivalent voor het jaarlijkse elektriciteitsverbruik van bijna 49.000 gezinnen of 112.000 inwoners, te vergelijken met de grootte van een stad zoals Namen. Veelal geeft de Vlaamse overheid percelen - of delen ervan - in opstal. Daarbij verschaft ze derde partijen het recht om op haar onroerend goed gebouwen te zetten, werken door te voeren, beplantingen te doen of in dit geval windturbines te bouwen, te beheren en in eigendom te hebben. Bijna 90% van de windturbines op gronden van de Vlaamse overheid wordt beheerd door entiteiten van het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW).

De gronden waarop de windturbines gebouwd zijn, behoren hoofdzakelijk tot de bestemmingscategorie 'bedrijvigheid'. Niet verwonderlijk aangezien windturbines bij voorkeur in havens en industriegebieden ingeplant worden.

	Aantal	Vermogen (MW)
Gebouwde windturbines	45	52,72
Vergunde, maar nog niet gebouwde windturbines	33	100,11

Deze gegevens konden bepaald worden door verschillende lagen van geografische informatiesystemen over elkaar te leggen:

- CADMAP - het geografische informatiesysteem van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Financiën (versie 1/01/2015)
- de percelen van de Vlaamse overheid
- de dataset windturbines bijgehouden door het Departement Ruimte Vlaanderen

9 / Waarde-inschatting percelen in eigendom

De waarde-inschatting van de gronden in eigendom komt op € 6,5 miljard. Financieel worden de bestemmingscategorieën 'wonen' en 'bedrijvigheid' als meest waardevol geschat.

Kennis over de marktwaarde van de eigendommen is noodzakelijk om vastgoed goed te beheren. Het is echter noch verplicht noch zomaar wenselijk om de waarde te verzilveren door eigendommen te verkopen. De waarde-inschatting is eerder theoretisch van aard. Van landbouwgrond wordt de waarde bijvoorbeeld bepaald door criteria als het soort grond, de bestemming, de bodemtextuur, de pachtwijze, de bereikbaarheid, enzovoort. Het grote aantal criteria maakt een inschatting moeilijk.

Informatie over de grondwaarde is niet voor elke gemeente beschikbaar. De schattingen geven hooguit een richting aan. Niet-gekadastrerde percelen, zoals wegen, zitten hier niet in vervat. Ook wordt er abstractie gemaakt van percelen die liggen in overstromingsgevoelig gebied of een beschermd landschap.

	Wonen	Bedrijvigheid	Groen	Landbouw	Recreatie	Totaal
Inschatting waarde	€ 3.151 mio	€ 1.740 mio	€ 989 mio	€ 469 mio	€ 213 mio	€ 6.562 mio
Dekkingsgraad waarde-inschatting	99%	43%	85%	99%	99%	88%

De schatting van de grondwaarde werd bepaald op basis van:

- de gemiddelde prijs per m² per gemeente voor gronden type landbouw, bos en bedrijvigheid, bepaald door de FOD Financiën
- afgeleide gemiddelde prijzen per m² per gemeente voor gronden type natuur en reservaat, overig groen en recreatie, aan de hand van vuistregels gebruikt door de Vlaamse Landmaatschappij
- de gemiddelde prijs van de verkoop van bouwgronden per gemeente bepaald door de FOD Economie
- de perceelprijzen voor het bestemmingstype 'overige' en 'overig groen' zijn niet beschikbaar

10 / Waarde-inschatting onbebouwde percelen voor wonen en industrie

De meeste percelen van de categorie 'bedrijvigheid' en meer dan de helft van de percelen van de categorie 'wonen' zijn onbebouwd. Dit wil niet zeggen dat ze alle zomaar geschikt zijn voor bebouwing; bijvoorbeeld omwille van hun beperkte grootte of onpraktische vorm. Ze kunnen verkocht worden aan naburige particulieren of samengevoegd worden met een naastliggend perceel om ze zo meer waardevol te maken. Hier kunnen lokale besturen, bureaus of ontwikkelaars opportuniteiten aangeven.

	Bedrijvigheid	Wonen
Aantal percelen	4.972	7.692
Oppervlakte	2.251 ha	642 ha
Inschatting waarde	€ 1.364 mio	€ 1.313 mio
Dekkingsgraad waarde-inschatting	42%	99%

De 'onbebouwde' percelen konden bepaald worden door verschillende lagen van geografische informatiesystemen over elkaar te leggen:

- het Grootschalig Referentie Bestand (sublaag 'gebouw aan de grond')
- de grondpercelen van de Vlaamse overheid
- de categorie van gebiedsaanduiding 'wonen' en 'industrie' (binnen en buiten de poorten) van Ruimte Vlaanderen

11 / Onroerend erfgoed: landschappen en sites gelegen op gronden in eigendom

Het Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE) inventariseert verschillende vormen van onroerend erfgoed, zoals bouwkundig erfgoed, de landschappen en het archeologische erfgoed. Deze elementen genieten een vorm van vrijwaring voor de toekomst. Erfgoed geeft een streek haar eigenheid, bewoners ontlenen er hun identiteit aan en worden erdoor verbonden. Kennis over ons erfgoed kan een inspiratiebron zijn voor ruimtelijke ontwikkeling en voor het creëren van toeristisch aantrekkelijke regio's. De 'landschappen' zijn grotendeels in beheer van Agentschap Natuur en Bos (ANB).

Voor het beheer van beschermd erfgoed voorziet de Vlaamse overheid beheers- en herwaarderingsplannen op lange termijn. Die plannen bepalen welke werkzaamheden waar en wanneer nodig zijn. Zo beschikt de Rijkswelddadigheidskolonie te Merksplas en Wortel in beheer van ANB over een goedgekeurd landschapsbeheersplan.

Enkele voorbeelden per type bescherming:

- Beschermd landschap: de duinen in de Panne, Heverleebos en Meerdalwoud
- Beschermd stads- of dorpsgezicht: Ravenhof met omgeving in Stabroek
- Vastgesteld landschapsatlasrelict: Hallerbos, Lembeekbos, Maasdalbos in Halle
- Bouwkundig geheel: Merksplas Kolonie in Antwerpen
- Beschermd archeologische site: 'verdwenen' kerk van Zelem in Halen
- UNESCO werelderfgoed: het historische stadscentrum van Brugge, de begijnhofsite in Sint-Truiden

	Beschermd landschap	Beschermd stads- of dorpsgezicht	Vastgesteld landschapsatlasrelict	Bouwkundig geheel	Beschermd archeologische site	UNESCO werelderfgoed
Aantal beschermingen	84	47	8	5	4	2

Beschermingen met < 20% in eigendom werden niet weerhouden. De bescherming kan een onderdeel vormen van onroerend erfgoedgehelen, waar de Vlaamse overheid slechts een deel van bezit. Het onroerend erfgoed van de Vlaamse overheid kon bepaald worden door combinatie van de grondpercelen van de Vlaamse overheid en de Inventaris Onroerend Erfgoed van Agentschap Onroerend Erfgoed.

12 / Onroerend erfgoed: gebouwen en relictten gelegen op gronden in eigendom

Eind 2014 bevatte de inventaris van het bouwkundig erfgoed 82.086 relictten en 198 bouwkundige erfgoedgehelen. Hiervan zijn er 647 relictten en 5 gehelen gelegen op gronden van de Vlaamse overheid. Voor het beheer van al die objecten en sites kan de Vlaamse overheid samenwerken met lokale besturen en Monumentenwacht vzw voor ondersteuning en advies. Regelmatig controleren en tijdig ingrijpen is belangrijk. Hierdoor worden grote herstellingen of restauraties overbodig.

Gebouwen van algemeen belang omwille van hun erfgoedwaarde, vallen onder 'beschermde monumenten': kerken, kastelen of stadhuizen, maar ook bedrijfsgebouwen, kapellen of begraafplaatsen. Het Agentschap Natuur en Bos (ANB) en het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap beheren er elk ongeveer vijftig.

Om de beschermde monumenten te kunnen blijven onderhouden en restaureren, richtten Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en Herita in 2013 de Vlaamse Erfgoedkuis op. Dit 'rollend investeringsfonds' biedt alternatieve financieringsformules voor het aanschaffen, beheren, duurzaam herbesteden en openstellen van onroerend erfgoed.

Voorbeelden:

- Relictten: het poortgebouw Hof Ter Munck in Tervuren, het Panamarenko-huis in Antwerpen
- Gehelen: de bunkerlinie Briegden-Neerharen in Lanaken, het oorlogslandschap met bakstenen constructies in De Haan

	Bouwkundig erfgoed	Beschermde monument	Wereldoorlogerfgoed
Aantal beschermingen	647	228	58

Beschermingen met < 20% in eigendom werden niet weerhouden. De bescherming kan een onderdeel vormen van onroerend erfgoedgehelen, waar de Vlaamse overheid slechts een deel van bezit. Het onroerend erfgoed van de Vlaamse overheid kon bepaald worden door combinatie van de grondpercelen van de Vlaamse overheid en de Inventaris Onroerend Erfgoed van Agentschap Onroerend Erfgoed.

Grondbeheerders waarvoor grondgegevens werden aangeleverd via VLABEL: agentschap Facilitair Bedrijf • Agentschap Overheidspersoneel • Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen • Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie • Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust • Agentschap voor Natuur en Bos • Agentschap Wegen en Verkeer • Aquafin • Bedrijvencentrum Waasland • Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel • Departement Bestuurszaken • Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media • Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid • Departement Economie, Wetenschap en Innovatie • Departement Financiën en Begroting • Departement Landbouw en Visserij • Departement Leefmilieu, Natuur en Energie • Departement Mobiliteit en Openbare Werken • FINLAB • Flanders Drive • Fonds Jongerenwelzijn • Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen • FTI • GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap • IMEC • Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek • Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek • Jongerenwelzijn • Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde • Koninklijke Vlaamse academie voor wetenschappen, letteren en schone kunsten • Kunsten en Erfgoed • Kunsthuis Opera Vlaanderen Ballet Vlaanderen • Limburgse Investeringsmaatschappij • Luchthavenontwikkelingsmaatschappij Oostende-Brugge • Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen • Novovil • nv De Scheepvaart • Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem • Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij • Participatiemaatschappij Vlaanderen • Ruimte Vlaanderen • Société Immobilière du Brabant - Brabantse Vastgoedmaatschappij • Sport Vlaanderen • Technopolis • T-Groep • Toerisme Vlaanderen • Tunnel Liefkenshoek • Universitair Ziekenhuis Gent • Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap • Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing • Vlaams Energieagentschap • Vlaams Gewest • Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden • Vlaams Instituut voor Biotechnologie • Vlaams Instituut voor de Zee • Vlaams Woningfonds • Vlaamse Belastingdienst • Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding • Vlaamse gemeenschap • Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek • Vlaamse Landmaatschappij • Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen • Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (De Watergroep) • Vlaamse Milieumaatschappij • Vlaamse Radio- en Televisieomroep • Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn • Waterwegen en Zeekanaal • Zorg en Gezondheid •

Colofon: Jaar: 2017 • Depotnummer: D/2017/3241/62 • Auteur: Sabrina Prieus, Teamhoofd Vastgoedbeleid, Het Facilitair Bedrijf • Gegevensbeheerders: Christophe Van Loo, Josiane De Wael, Het Facilitair Bedrijf en Dirk Van Heesbeke, Agentschap Informatie Vlaanderen • Eindredactie: Tina Mafrans, Communicatieverantwoordelijke agentschap Facilitair Bedrijf • Uitgever: Frank Geets, Administrateur-generaal, Het Facilitair Bedrijf, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel • Indien u vragen hebt over deze publicatie, gelieve contact op te nemen via vastgoed@vlaanderen.be. • Deze publicatie is beschikbaar op overheid.vlaanderen.be/vastgoedwijzer •